

Régi kenyér

Erzsi néni dagasztja, már átjárta a kovász, eres kezéről, lisztezett kezéről leszakad. Megtörli az arcát, megigazítja a kendőt. Erzsi néni református. Erzsi néni a teknőben mintha az Úr kenyérét dagasztaná. Negyven éve? Ötven éve? Hány éves lehetett, amikor édesanyja vajúdott? Újabb testvér volt születőben. A szomszédasszonyok otthagyták a teknő mellett, magára hagyták. Hiszen csak a család heti kenyere készült, míg a tisztaszobában, a szent szobában az ágyon az anyja vajúdott. Az asszonyok izgatottan sugdolóztak, a bába arcán mélyült a ránc.

Erzsi a teknő mellett állt, és dagasztott. Hány éve is lehet?

Míg egyesek az új kenyérről szónokoltak, valami új alkotmányt emlegettek, az alkotmány ünnepét, a falu vasárnapi ruhában és ünnepi szívvel a temetőkert közepén álló kicsiny templomhoz igyekezett. Szolid, kevésbé harsány viseletben. A férfiak csizmásan, fehérben-feketében. A begombolt ingnyak a tisztelet jele. A fehér ingen fekete mellény. Vasaltan, rendezetten. Megmosakodva testben-lélekben. Kalapban, ahogy illik. A lányok haja koszorúban, persze a komoly, eladósorban lévő lányoké. A süldő lányok varkocsa hátul egybefonva. A szoknya felett errefelé nincs kötény. Pörög a szoknya, ringatózik. Keményített, még a szél sem tehetne kárt benne. A színek is a lányok-asszonyok korát és állapotát jelzik. Nincs rózsás hímzés, díszes színek. Csak a lajbi mutat némi élénkséget. Összekulcsolt kezükben imádságoskönyv, katolikusok.

A régi kenyér, a hagyományos, a gondosan dagasztott, a hólyagosra dagasztott, elérte a tökéletesség azon fokát, hogy a család heti kenyere eltartson és kitartson. Az ünnep előtt, még jókor reggel, kissé megpihen a szakajtóban. A szalmaláng ez esetben nem az állhatatlanság

jele. Felforrósodik a kemence, mire kéménye elhagyja a füstölgést is.

Gondosan kihúzzák az elégett szálak hamuját. Az élet a kalászban terem, a kalászt a búza a szárán hordja. Éréskor a búza megszakad. A kassa éle alatt elválik az éltető földtől. A rend, mert az aratásban rendet vágnak, kis szünetekkel váltakozva borítja. Aztán csak tarló marad, szűrős és irigy tarló. A cséplőgép, a masina, elválasztja a kalászt a magjától. A búza zsákokba, a szalma asztagba, a pelyva magát porfelhőben a levegőre bízza, majd leülepszik. Amikor a gép elmegy a másik faluba, a szérú csendjében a pelyvát is összegyűjtik, kell a tapasztáshoz. Hogy a ház is ünnepi legyen.

A paraszt régi ember, dolgos ember. Szereti a földet, a föld életet ad. A búzát a malomba viszi őrletni.

Visszafelé a zsákokban liszt és korpa, mindkettő a maga módján érték. A jószágnak is élnie, növekednie kell, nemcsak az ember gyerekének.

Az ünnepre a nagy, kerek és lyukacsos kenyér, fényes héja alatt komolysága tudatában létezik a kendő alatt. El nem mosolyodna, komolysága jelenti a háza népének a biztonságot. Nem csélcsap és kacér cipő, hogy mindenkire mosolyogjon, és talán már másnapra szikkadni kezdjen. A kenyér egy hét múlva is illatos és foszlós. Régi kenyér, hagyományos, évszázados, és minden héten megújul benne az élet.

A gyülekezetnek van lelkésze, a tiszteletes magára teríti a bocskait, és a szószékre készül. Már a lépcsőről döbbsen visszahátrál, az orgona elhallgat. Ilyenkor illik elhallgatnia. A tiszteletes úr kilép a kövér tornyú temploma kapuján, és a hívei után indul a dombra. A sírokat nem kell kerülgetnie, széles út vezet a temetőkápolnához.

Mert bizony a katolikusok hajléka mégsem nevezhető templomnak. Nem is férnek be a hívek.

A pap a szabadban prédikál, előtte a sokaság, az egész falu.

Új kenyér pihen a kamrában, már kihűlt. A kakas is megadta a húsát a fazékban. A leves tetején sárga cseppekben virít a zsírja. Félrehúzták a tűzről.

De ünnep van, nem is vasárnap, búcsú! A leves is csak pihenjen, a házban senki sem marad a tüzet éleszteni. Az ember lelkében gyújt tüzet az ünnep, a pap élesztgeti.

A pap, a tisztelendő úr, aki a szomszéd városból csak búcsú idején jár át misézni, szépen beszél. Egyszerűen és szépen.

A faluban ma nem léteznek felekezetek, sem pártok. István szent, Szent István.

Lehet új kenyér, lehet új alkotmány, Szent István a pap ajkán és a nép szívébe éled újra.

A faluba nem ért el a fordulat éve, meghagyták azt a módit a városiaknak. Ha így akarták?

A városiak fejüket leszegve hallgatják egy darabig a szónokot, majd egyenként elsomfordálnak. Szégyenlősen, talán egymás szemébe sem nézve indulnak a templomba. Az ország alkotmánya mégiscsak Szent István századok óta érvényes öröksége.

Lekvárfőzés